

Ο ΠΡΩΤΟΧΟΡΕΥΤΗΣ ΣΤΟΝ ΠΩΓΩΝΙΣΙΟ ΒΛΑΧΙΚΟ ΧΟΡΟ

Γράφει
ο Γιάννης
Τσιαμήτρος
εκπ/κός-
χοροδι-
δάσκαλος

Στο χορευτικό σχήμα του ανοικτού κύκλου, που απαντάται κατά κόρον στην Ήπειρο, διακρίνουμε στην κορυφή, στην αρχή του κύκλου, τον πρωτοχορευτή ή μπροστάρη.

Ο πρωτοχορευτής είναι αυτός που ελέγχει την κίνηση του κύκλου και είναι ο μόνος που έχει το ελεύθερο να κάνει τις φιγούρες που θέλει. Έτσι, μπορεί να κάνει παραλλαγές του βασικού βήματος, να χτυπήσει τα πόδια του ή να πηδήξει, να κάνει μια στροφή επιτόπου ή να λυγίσει τα γόνατα του, να χτυπήσει τα πόδια του κ.ά.

Τα βήματα όλων είναι απλά και ζυγισμένα, έτσι ώστε τα σώματα των χορευτών να χορεύουν εναρμονισμένα, αλλά όχι ομοιόμορφα.

Με λίγα λόγια λοιπόν, ο πρωτοχορευτής εκφράζει μέσα στο χορό την ατομικότητα του, ενώ οι υπόλοιποι, το συλλογικό πνεύμα. Στην παραδοσιακή κοινωνία έχειρτε ιδιαιτερες εκτίμησης από το κοινωνικό σύμβολο, κάτι που αντανακλούσε όχι μόνο στο πρόσωπό του αλλά και στην συγγενών του. Ήταν αυτό που λέμε «ο λεβέντης».

Μια εκπληκτική λέξη του ελληνικού λεξιλογίου που δύσκολα μπορεί να μεταφραστεί σε άλλη γλώσσα. Η ικανότητά του ήταν το να μπορεί με το σώμα του «να συνομιλεί με τα όργανα». Να μπορεί με το σώμα του να εξιστορεί, να διηγείται. Να δείχνει χορεύοντας ότι είναι ερωτευμένος, ότι νοσταλγεί, ότι επιθυμεί, ότι πολεμάει. Αλλά και τη μεγάλη λύπη, ο καλός χορευτής, μπορεί να τη χορέψει και να ηρεμήσει, να λυτρωθεί, έστω για λίγο.

Το ότι μπορούσε να χορέψει και μάλιστα καλά, ήταν και ένα σημαντικό κριτήριο για το ότι ο νέος ή η νέα που ήταν σε ηλικία γάμου, ήταν γερός. Ένα από τα σημαντικά κριτήρια επιλογής συζύγου, στην παραδοσιακή κοινωνία.

Ένα γλεντάκι παλιό, παραδοσιακό με γνήσιους χορευτές μπορεί να πλημμυρίσει τον άνθρωπο με ένα σωρό συναισθήματα και σε αυτόν που μετέχει αλλά και σε αυτόν που είναι θεατής (κάνει 'σεργιάνι').

Σπανίζουν τώρα τέτοια γλέντια! Μου έρχονται στο νου τέτοια γλέντια από το χωριό μου και από τα άλλα βλαχοχώρια της Ηπείρου από τις παλιότερες δεκαετίες.

Και να εκεί! Ο πρωτοχορευτής! Πρωταγωνιστής, με παρέα φίλων, συγχωριανών και συγγενών του με ένα χορό συρτό, πωγωνίσιο, βαρύ,

στον τόπο, να μην κουνιέται φύλλο! Στο λυτρωτικό βύθισμα της ψυχής του συντελούν το κλαρίνο, το τραγούδι και το ομαδικό κέφι. Στην ερμηνεία του πρωτοχορευτή συντελούνται τα μέγιστα, προκειμένου εκείνος να ξεφύγει από το σώμα του μουρμουρίζοντας ή φωνάζοντας τους στίχους του τραγουδιού!

Αρμονία βαριά, επιβλητική, δωρική, τόνος βυζαντινός, ιερατικός. Στη χρονική διαστολή του τραγουδιού και του χορού υπάρχει η παλιά γνωριμία του μουσικού και του χορευτή, από παιδιά. Τα κοινά βιώματα ερμηνεύονται αντίστοιχα.

«Ποτς; Νου ποτς ζμπάτσ σκοπόλου, τσε βοϊ ιό! = Μπορείς; Δεν μπορείς να παίξεις το σκοπό που θέλω εγώ!».

Λέει άλλες φορές ο πρωτοχορευτής στον μουσικό που δεν ξέρει και δεν τον 'χορεύει' καλά. Άλλοτε ο πρωτοχορευτής τον σταματάει, ή κάνει μια γκριμάτσα ανικανοποίησης, όταν δεν ακούει σωστά τον σκοπό.

Όμως στις περισσότερες φορές χορευτής και σολίστας μουσικός 'συνομιλούν' πρόσωπο με πρόσωπο και συμπορεύονται στο μουσικό δρόμο του 'Πωγωνίσιου' χορού. Μερικές φορές ο πρωτοχορευτής αλλάζει 'παραγγελία' (μελωδία στον ίδιο πωγωνίσιο χορό), γιατί εκείνη την στιγμή έτσι του 'έρχεται' και ο μουσικός του κάνει το κέφι.

Στη συνομιλία με τα όργανα το σώμα εξιστορεί και διηγείται. Δείχνει χορεύοντας ότι νοσταλγεί, ότι επιθυμεί, ότι πολεμάει. Χορεύει την μεγάλη του λύπη, καταφέρνοντας έτσι να ανατρέψει τους φυσικούς νόμους, να βγει νικητής, έχοντας κερδίσει την προσωπική του κάθαρση μέσω της τελετής του χορού.

Αργότερα, ο σολίστας μουσικός 'αντιπροτείνει' προσαρμόζοντας το σκοπό του σε άλλο δρόμο πιο ταιριαστό με την μέχρι τώρα δική του πορεία και αφήγηση (φέρει δηλαδή τον χορευτή εκεί που θέλει αυτός ως καλλιτέχνης). Ο χορευτής 'υπακούει', (με την καλή έννοια), αφομοιώνει τη νέα μελωδία, αφήνεται ('φτιάχνεται') γλυκά στα χέρια του σολίστα και βρίσκει ευκαιρία για αυτοσχεδιασμό και ελεύθερη έκφραση.

Η ψυχή του αγαλλιάζει, αγγίζει την απόλυτη ευχαρίστηση, ένα συναίσθημα που δύσκολα μπορεί να περιγραφεί με λέξεις. Συναίσθημα, που κι εγώ είχα την χαρά να δοκιμάσω, αλλά που δεν είμαι σίγουρος, αν είναι το ίδιο δυνατό με εκείνα τα συναισθήματα ενός γνήσιου παλιού πρωτοχορευτή από το Κεφαλόβρυσο (Μιτσιντέ) Πωγωνίου (εδώ έχουμε διάφορες παραμέτρους, διαφορετικά βιώματα, άλλη ζωή, διαφορετική χρονική περίοδο, άλλο περιβάλλον κλπ)